

EFOP-1.2.7-16-2017-00023

***„Szivárvány-híd”
sokszínű segítség a gyermekvédelmi rendszerben
nevelkedők részére***

A projekt tapasztalatainak bemutatása

Pályázatunk címe: „Szivárvány-híd” sokszínű segítség a gyermekvédelmi rendszerben nevelkedők részére

A Felhívás címe: Gyermekvédelmi szakellátásban, javítóintézetekben elhelyezett önálló életkezdési feltételeinek javítása

A Felhívás kódszáma: EFOP-1.2.7-16

Elnyert támogatási összeg: 67 676 731 Ft

A projekt megvalósításának időszaka: 2018. 03. 01. - 2019. 10. 31.

Intézményünk, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Gyermekvédelmi Központ és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat 2017. június 30-án pályázatot nyújtott be az Emberi Erőforrások Fejlesztési Operatív Program keretében az Emberi Erőforrások Minisztériuma által meghirdetett felhívására: a gyermekvédelmi szakellátásban, javítóintézetekben elhelyezett önálló életkezdési feltételeinek javítására.

Intézményünk 2017. december 5-én értesült arról, hogy a benyújtott pályázatunk pozitív elbírálásban részesült, majd a Támogatási Szerződés aláírását követően 2018. március 1. napjától kezdetét vette a projekt megvalósítása.

A projekt céljainak meghatározása:

Projektünk általános célja, kapcsolódva az operatív programban rögzített célok eléréséhez a gyermekvédelmi szakellátásba bekerült gyermekek, fiatal felnőttek részére, olyan komplex programok megvalósítása, melyek az ellátottak öfenntartó képességének kialakítását, áldozattá válás megelőzését, prevenciós programok és ismeretek átadását, családi életre való felkészítését, valamint a vérszerinti és a nevelőszülői családjaik bevonását, felkészítését célozza.

A fejlesztések célcsoportjai, az érintettek köre:

A projekt célcsoportja a szakellátásban gondozott lakás és gyermekotthonokban, valamint a nevelőszülői hálózatban ellátásban részesülő gyermekek, fiatal felnőttek, a kapcsolattartásra jogosult szülők és hozzátartozók és a velük foglalkozó szakemberek.

A fejlesztések helyszínei:

- Miskolc, Károly utca 12.
- Lakás és Gyermekotthonok
- külső helyszínek: egész napos rendezvényhez, táborozásokhoz

A projektben megvalósított összes tevékenység, felvilágosító foglalkozások, ügyintézési készségek fejlesztése, önellátó, öfenntartó életvitelt támogató program, állatterápia, mozgásterápia, zeneterápia, családi életre felkészítő programok, táborozások, kirándulások mind – mind a gyermekek tanulási, magatartásproblémáik hatékony kezelésére irányul, mind pedig a dolgozók személyes, szakmai lehetőségeinek, határainak tudatosítása, gyakorlati készségeik, szociális cselekvési kompetenciáik bővítése által.

Az elérendő célokhoz szükséges tevékenységek bemutatása:

I. Szenvedélybetegek prevencióját célzó program

A fiatalkori drog- és alkoholproblémák háttérben magas szorongási szint azonosítható, ez még inkább elmondható az adott célcsoportról.

A személyiségfejlesztésre alapozott drogmegelőzési foglalkozások kiemelt feladata a konfliktusok okainak és következményeinek azonosítása, a konfliktuskezelési módszerek elsajátítása és a nemet mondás képességeinek kialakítása.

Feldolgozott témakörök a következők voltak:

1. Információ, a programról, a drogokról

Cél:

A pályázati program bemutatása a tematika ismertetése.

A drogokról általában, legális és illegális drogok.

Az alkohol, mint drog.

A drogok biológiai és élettani hatásai.

A drogok terjedésének újabb lehetőségei hazánkban és Európában. A szerekről adott információszerepe a drogozás okozta konfliktus helyzetek elkerülésében.

A szerek használatának szerepe a konfliktushelyzetek kialakulásában.

2. Önismeret

Cél:

Az önismeret szerepének kiemelése az adekvát konfliktuskezelési módszerek kialakításában.

Az alacsony önbecsülés és az önbizalom hiányának csökkentése a nem adekvát konfliktuskezelési technikák alkalmazásában. Pozitív énkép kialakítása.

Felvetett kérdések:

Fizikai tulajdonságaink megismerése.

Mi fontos és mi nem fontos számodra?

Saját érzéseim és azok kifejeződéseinek megismerése.

Hogyan érzel önmagaddal kapcsolatban?

Saját szerepeid és a másokkal való kölcsönhatások megismerése.

Az önértékelés forrásai.

Erősségeim, gyengeségeim.

Mely területeken szeretnék változtatni?

3. Stresszkezelés

Cél:

A konfliktus helyzeteket kísérő stresszek jellemzőinek megismerése.

Felismerni a stresszorok, (a stresszt okozó személyek, események) konfliktusokat generáló szerepét, és alkalmazni azokat.

Felvetett kérdések:

A stressz és stresszkezelés az élet természetes velejárója.

Az emberek sokféle módszert használnak a stresszkezelésre.

Stresszhelyzet felismerése saját életedben.
Hogyan hat rád az a bizonyos stressz?
Határozd meg a stresszkezelésed következményeit?
Miért kell változtatnod stresszkezelésed módján?
Alternatív stresszkezelési módok megismerése és gyakorlása.

4. Döntéshozás

Cél:

A konfliktusokat okozó döntési helyzetek azonosítása, kezelése, a döntések érvényre juttatása.
Döntéshozás - konfliktus helyzetekben, elmélyítése saját élményű szituációs játékok alkalmazásával, csoportok kialakításával.

Felvetett kérdések:

A probléma felismerése és meghatározása.

Információk összegyűjtése.

Alternatív megoldások.

A figyelembe vett alternatívák következményei.

A döntéshozás emberi tényezői.

Választás a figyelembe vett alternatívákból.

Cselekvés a választásnak megfelelően.

A választás és a véghez vitt cselekvés értékelése.

5. Mondj nemet

Cél: A nemet mondás készségének kialakítása, és alkalmazása konfliktus helyzetek elutasításában.

Felvetett kérdések:

A probléma felismerése és meghatározása.

Információk összegyűjtése.

Agytorna alternatívák.

Megfelelő szituációk felismerése, a „nemet mondani” alkalmazásához.

A „nemet mondani” használatához kapcsolódó érzések felismerése.

Feszült helyzetek felsorolása a mindennapi életből.

A „nemet mondani” alkalmazása feszült helyzetekben.

A gyerekek nagyon hamar nyitottak lettek a témákra, szívesen osztották meg az ezzel a témával kapcsolatos otthoni, intézményi, kortárs csoportbeli, illetve saját élményeiket is. Szívesen beszélgettek és játszottak, tudtak figyelni mindeközben egymásra is. Minden csoportfoglalkozás után a folytatás, elmélyítés igényét fogalmazták meg kivétel nélkül a résztvevő fiatalok.

II. Szexuális felvilágosító program gyermekvédelmi szakellátásban élő gyermekeknél

Témakörök

1. Nemi érés

hormontermelés és hatásai

menstruáció, higiéné-„amennyit erről a fiúknak is tudni illik”

" magömlés"

2. Elvárások, megfelelési kényszer
a környezet és a média hatásai
következmények

3. Szeretet, szerelem
definíciók meghatározása, különbségek feltárása

4. Szexualitás
szexuális fejlődés 9 szakasza
mi kell a jó szexhez?
szexualitás formái: petting és szeretkezés
őszinteség a nemi életben
pornó - a modern világ,,veszélye"

5. Védekezés, fogamzásgátlás
kockázatok
módszerek

6. Szexuális úton terjedő betegségek
fajtái
megelőzés
tünetek
teendők

7. Nem kívánt terhesség, abortusz

8. Szexuális zaklatás, szexuális erőszak
Jogunk testünk védelme!
Mi a kölcsönös beleegyezés?

9. A szexualitás 2x10,,szabálya"
Tedd! Ne tedd!

A felvilágosító előadások elsődleges célja rávilágítani a szerelemre és a szexualitásra, mint örömforrásra, nagy hangsúlyt fektetve a megfontolt, felelősségteljes gondolkodás és cselekvés fontosságára. Az edukációnak tehát nem betegközpontúnak, hanem egészség- és személyközpontúnak kellene lennie.

III. Internetes zaklatás, megfélemlítés, áldozattá válás megelőzését szolgáló foglalkozás

A gyermekvédelmi szakellátásban lévő gyermekek részére tartott foglalkozások 2018.08.31 és 2019.01.26. között kerültek megvalósításra, összesen 14 csoportban 28 órában. Egy csoportban 10 fő részére valósult meg a foglalkozás 2 órában.

A foglalkozások tematikája hasonlóan alakult a csoportokban, mivel minden alkalommal lakásotthoni csoportban valósult meg a foglalkozás. A tartalom tekintetében volt különbség, mivel a korosztályok nem azonosan alakultak a különböző csoportokban.

A foglalkozás minden esetben ismerkedő csoport játékkal indult, alkalmazkodva a csoport összetételéhez, hozzáállásához. Az ismerkedő játék humoros gyakorlatokat tartalmazott, melynek célja a feszültség oldása, a gyerekekben meglévő kreativitás előhívása és a jó légkör megteremtése volt. A játékok során olyan előre elkészített eszközöket használtak, melyek az internet használata kapcsán lehetnek ismerősek a gyerekeknek, serdülőknek. Ezek azok a "hangulat" jelek (smile, like jel, különböző kifejező figurák, gif-ek) melyekkel az internet témája irányába kanyarodtunk a játék során.

A játékok alkalmasak voltak arra, hogy a gyermekek, fiatalok internet használati szokásairól tájékozódjon a tréner, így alakítva a foglalkozás tartalmát.

Az internet használata, ismerete a gyerekek fiatalok körében csoportonként változott. A kisebb gyermekek körében sok esetben szinte teljesen ismeretlen volt az internet használata. Okos telefonnal sok gyermek nem rendelkezik, társaik telefonján keresztül ismerkednek az internet használatával, illetve a lakásotthonokban található asztali számítógépen férhetnek hozzá korlátozott tekintetben.

A nagyobbak, serdülők szinte mind rendelkeznek okos telefonnal, de az elérés számukra is általában korlátozott, wifi függő. A lakásotthonokban a nevelők a wifi elérhetőséget az esti órákban kikapcsolják a pihenés és a gyermekek biztonsága érdekében.

Az internet használatában a tudatosság megjelenése nem volt jellemző a gyermekek, fiatalok körében. Ezzel kapcsolatban folytattak interaktív ismeretterjesztést, beszélgetést. Saját élményeik feldolgozásával igyekeztek azokat a helyzeteket elemezni, amelyek veszélyt jelenthetnek számukra.

Tematikus beszélgetés formájában készítették fel a csoport tagjait saját és mások biztonságának megtartására az internethasználat során.

A tudatos és biztonságos internethasználat témájában több kisfilmet megnéztek a csoport tagjaival, melyet aztán közösen elemeztek a videóban történt események kapcsán. A résztvevők életkorától függően kerültek kiválasztásra a kisfilmek. A gyermekek számára kifejezetten az internetes zaklatás megelőzése céljából készített rajzfilmet néztek meg, mely azokat a kifejezett veszélyeket dolgozta fel, amelyek érinthetik őket az internet használata kapcsán. Elsősorban az ismeretlen felhasználóval (idegenekkel) történő ismerkedés, chatezés veszélyeiről, fényképek, videók feltöltésével kapcsolatos következményekről beszélgettek. A serdülőkorúakkal érintettek komolyabb témákat a nekik vetített filmek kapcsán, mint az internetes zaklatás, annak felismerése, és a védekezés. Beszélgettek arról, hogy az internet világában való felelőtlen viselkedés milyen nyomot hagyhat hosszú távon az életünkben. Itt különösen sokat beszélgettek minden csoportban a különböző fényképek, tartalmak feltöltéséről, annak következményeiről.

Tanultak közösen, hogy hogyan óvják saját jogaikat és másokét hogyan ne sértsék meg azt az internet használata kapcsán.

A biztonságos internet használat tekintetében megtanulták a biztonságos jelszó fontosságát és elkészítését, ezzel kapcsolatban játszottak minden csoportban. Szintén játékos formában készítették "digitális lábnyomot" a csoport tagjairól: Ki mit töltene fel az internetre? Milyen fényképeket, eseményeket stb. lájkol", milyen információkat árul el ez a többiek számára. A játékok tanulságosak voltak és felismeréseket hoztak a csoport tagjai számára.

Minden csoportban foglalkoztak az áldozattá válás megelőzésével. A csoport tagjainak életkorától függően dolgozták fel a témát. A gyermekek körében beszélgettek az adataik szigorú védelméről, a személyes adataik kiadásának veszélyeiről, az online ismerősökkel történő valós találkozás kockázatairól, az internetes tartalmak valóságtartalmáról.

A nagyobbak körében a cyberbullying kérdéskörében érintették az áldozattá válás elkerülését. Részletesen végigbeszélte a megelőzés eszközeit, és a teendőket az esetleges áldozattá válás kapcsán: a segítségkérés fontosságát és a személyek, szervezetek körét ahol segítséget lehet kérni.

A csoport tagjaival a legnépszerűbb közösségi oldalak biztonságos használatán túl beszélgettek az internet függőség veszélyeiről.

Minden foglalkozás közös projekt készítéssel zárult, ahol a résztvevők figyelemfelhívó plakátot készítettek az internet biztonságos használatával kapcsolatban.

A 14 csoportban 2 órában különböző mélységig tudták érinteni a témákat, a gyermekek, fiatalok mentális állapotától, hozzáállásától függően. Hatékonyabb volt a fejlesztés és a megelőzés a serdülő fiatalok, fiatalkorú anyák körében, mert az érdeklődésük szempontjából is érintettebbek voltak a kisebb gyermekeknél. A gyermekkorúak körében a jövőbeni internet felhasználás biztonságos alapjait lehetett letenni.

IV. Családon belüli kapcsolatokat támogató program

Célja, hogy kulturált környezetben a szabadidő hasznos eltöltésére adjon alkalmat és lehetőséget ez az egy napos rendezvény. Kiszakítva a gyermekeket és a velük foglalkozó szakembereket, nevelőszülőket egy teljes napra a mindennapos feladatok és teendők alól, a programok adta lehetőségek közül választva önfeledten, élményekkel gazdagodva és feltöltődve térhessenek haza gondozási helyükre.

A rendezvény lehetőséget ad a gyermekeknek szüleikkel való találkozásra, beszélgetésre, a programokon való közös részvételre, és a családon belüli kapcsolatokat erősítésére.

A program helyszíne: Miskolc Népkert, Miskolci Sportközpont volt.

A célcsoport valamennyi résztvevőjének biztosítottuk a program egész ideje alatt a háromszori étkeztetést (tízórai, ebéd uzsonna), valamint vendéglátást (pogácsa, sütemény, ásványvíz, üdítő, kávé).

Program:

- Bűvész előadás
- Kutyabemutató
- Bohócbemutató
- Buborékshow
- Bábelőadás
- Lufifújó bohóc
- Arcfestés
- Speaker
- Szentgyörgyi Rómeó aerobic világbajnok, edző bemutatója
- Dóree énekesnő fellépése
- Kis Grófo popénekes fellépése

- Óriás csúzda, óriás ugráló, aqua roller, élő csocsó, pedálos gokart, óriás puzzle, mobil
- játszóház,
- Focibajnokság - a műfüves focipálya egész napos használatával.

A Miskolci Sportközpont területén megrendezett egész napos rendezvény teljes időtartama alatt biztosítottuk még biztonsági szolgálatot, orvosi ügyeletet esetkocsival, valamint mobil WC-eket, öltözőket WC-vel,

A családon belüli kapcsolatokat támogató program a közvetlen célcsoport tagjának bevonásával valósul meg.

A Miskolcon található Népkert és környéke a legmegfelelőbb helyszín volt a családi kapcsolatokat támogató egész napos rendezvény megtartására és lebonyolítására. A megye sok településéről érkező családok, gyermekek, fiatal felnőttek és kísérőik parkolási lehetőségei így megoldottak voltak, könnyen megközelíthető, a belvárosban található, kulturált környezet biztosított.

A színes programok egész nap elfoglaltságot nyújtottak a kicsiknek és nagyobbaknak is. Az intézményben ellátottak találkozhattak egymással, továbbá 2 extra fellépő is vonzóvá tette az egész napos rendezvényt.

A rendezvényen való részvétellel a cél megvalósult, mellyel a családi kapcsolatok erősödtek, a gyermekek, fiatal felnőttek ismerete gyarapodott, a szabadidő hasznos eltöltése kulturált környezetben került megvalósításra. A számukra új, esetleg ismeretlen eszközök, játékok birtokba vétele, önfeledt játék öröme is tapasztalható volt.

V. Mozgásterápia foglalkozás

Táncelőkészítő gimnasztika és esztétikus testképzés heti szakkör formájában. Olyan alapkövetelményi mozgásanyag, amely magába foglalja a szükséges és egészséges természetes mozgásfajtákat. A testképzés által olyan előkészítést kap a test, amelyre később bármely más tánctechnika felépíthető.

A program 10-14 éves korú, mozgás, tánc iránt érdeklődő gyerekek részére került megszervezésre 20 alkalommal, alkalmanként 2 tanórai foglalkozással.

A foglalkozások felépítése:

I. bemelegítés

II. tartásjavítás, ritmusérzék - fejlesztés

III. új tánc lépés, gyakorlás, egyszerű etűdök, kombinációk és koreográfiák

IV. levezetés: zenehallgatás, játék

Tanári szemléltetés verbálisan - a pedagógus elmondja a gyakorlatot szavakkal és hangokkal, számolással segíti ennek pontos végrehajtását

Tanári szemléltetés - nonverbális - a pedagógus bemutatja a gyakorlatot

A tevékenység sikeres megvalósításával elérni kívánt eredmények:

Gyakorlás

Ellenőrzés- értékelés

Mozgáskultúra- és testtartás fejlesztése

(motoros képességek fejlesztése)

A gyermek legyen képes csoportos munkában való aktív, kreatív felszabadult közreműködésre.

A tér, ritmika, dinamika tudatos használata.

Testtudat-fejlesztés

Érzelmi, értelmi, mozgás, beszéd, szocializációs képességek fejlesztése

A közösség rendezvényein, ünnepségeken, programokon való fellépés, bemutatkozás (sikerélmény, önbizalom növelése)

Mai kortárs művészeti ágak megismertetése

A korosztály életkori sajátosságai miatt különösen fontos a gyermekek motivációja, figyelmének fenntartása.

Testkultúrára vonatkozó készségek és képességek fejlesztése.

Általános és speciális mozgáskultúra megismerése.

A pszicho motoros készségek és képességek tervszerű fejlesztése, a mozgásműveltség és egyben az életmód - szemlélet átalakítása.

A tánc tanulás pozitív hatással bír az egyéb tantárgyak és készségek nagyobb hatásokkal történő elsajátítására.

Fejlődésbeli eltérések, viselkedési, beilleszkedési nehézségek, mozgásügyetlenség, figyelemzavar, beszédhibák kezelésének elősegítése.

Sikerélmény a foglalkozások során.

Ismerje meg a közösség munkáját, eredményeit

Felszabadult mozgásélmény átélése

Az zene és a mozgás megszerettetése

A gyermekben igény kialakítása a harmonikus mozgásra, zenei ízlésének kialakítása.

A megtartott foglalkozások értékelése és tematikai bemutatása:

A tevékenység során a 20 alkalommal 40 órányi foglalkozást tartottam meg nagyságrendileg fél éves intervallumban. A foglalkozások alkalmával a résztvevők a csoportok létszámához mérten elvárt számban jelentek meg. A kezdeti alkalmak során a foglalkozások tematikája mellett az elemi mozgások és részképességek vizsgálatával próbáltam képet alkotni a résztvevőknél fejlesztendő területekről. A fejlesztendő gyermekekre szabott saját fejlesztésű közel 30 szempont alapján összeállított vizsgálat során képet kaptam arról, hogy milyen fejlesztendő területek vannak a résztvevők esetében.

A felmérés során megismert probléma esetén, mint például: fejlődésbeli eltérések esetén, viselkedési, beilleszkedési nehézségek kapcsán, mozgásügyetlenség, figyelemzavar, beszédhibák esetében jól tudtam alkalmazni a mozgásterápiás feladat és mozgássoraimat. Ha olyan problémát véltem felfedezni, ami komolyabb beavatkozást igényelt, akkor megvizsgáltam annak a lehetőségét, hogy van-e módszertani lehetősége a BTM, SNI, diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, ADHD, vagy ezek gyanúja esetén olyan terápiás módszer alkalmazásának, amit a csoport esetében sikeresen lehet végrehajtani anélkül, hogy az olyan résztvevők igényei ne csorbuljanak, akik ezen jellegű problémákkal nem küszködnek. A csoportkohézió fenntartása érdekében olyan mozgásformákat hajtottunk végre az előre kidolgozott tematika alapján, amik általánosan segítségére lehetnek mindazon résztvevőknek, akik a foglalkozásokat látogatták és szeretnék komplex mozgásterápiában részt venni. A

mozgásterápiás foglalkozások során teret biztosítottam azon problémák felvillantására is, amelyek elsősorban a tanulás és az oktatás nehézségein segíthetnek. A foglalkozások alkalmával a hiperaktív és figyelemzavaros résztvevők teret kaptak, hogy kifejezzék aktív impulzusaikat és megtanulják kontrollálni őket. A szocializációs zavarokkal rendelkező résztvevők a mozgásterápiás csoport támogató közegében visszajelzéseket kaptak az oktatótól és társaiktól, és új (verbális és nonverbális) kommunikációs stratégiákat próbálhatnak ki. Az oktatás során a felszabadult hangulat miatt a testképzavarral, fizikai rendellenességekkel küzdő résztvevők a testtudati munkának köszönhetően egészségesebb viszonyt alakíthattak ki a testükkel, amely a kontroll alatt tartott foglalkozások alkalmával nagy segítséget nyújtott számukra a problémáik kezelésében. A foglalkozások időrendisége mellett folyamatosan kontroll alatt tartottam a résztvevő csoportot abban a vonatkozásban, hogy kinél mennyire érzékelhető változás a megtartott korábbi foglalkozások hatására, illetve merre történt elmozdulás a kapott információ és fejlesztés következtében. A megtartott foglalkozásoknál azt is megvizsgáltam kontroll során, hogyan sikerült kivitelezni az addigi mozgássort, és megtanítottam a következő feladatokat. Az idegrendszer helyes működésének alapját, a helyes mozgásfejlődést és az idegi szinapszisok megfelelő működését folyamatosan kontroll alatt tartottam, így sikerült a csoport belső fejlődését folyamatosan figyelemmel követni, ahol alkalomról alkalomra kiderült, hogy a rövid torna során hogyan működnek az eddig újraépített érintett idegi kapcsolatok, így közelítve azt a célt, amit a foglalkozások elején saját magam számára kitűztem, hogy a foglalkozások érintett résztvevői behozzák az idegrendszer olyan fokú lemaradását, amit az eddigi elégtelen mozgásfejlődés hatására sikerült felhalmozniuk. A foglalkozások során a résztvevők igényeinek megfelelően igyekeztem elég kreatív teret biztosítani a mozgásfejlődés elégséges megvalósulására, amely lehetőséget adott számukra, hogy a mozgás szimbolikus részét is átérezzék, problémafókuszú feladatokat hajtsanak végre. Az előzetes felmérés alapján betanítottam számukra az aktuális feladatsort, amit foglalkozásról foglalkozásra bővítettem, így alakítva ki azt a folyamatosan kumulálódó mozgásanyagot, ami a résztvevők fejlődését elősegíti. A folyamatosan bővülő mozgásanyag mellett új gyakorlatokat is tanítottam számukra, amik pedig a fejlődésük folyamatos kontroll alatt tartását szolgálták. A foglalkozások során megnéztem, hogyan kivitelezte a gyermek az előző feladatsort, és amennyiben elégségesnek tartottam azt a mozgásfejlődést, amit az adott résztvevő/csoport elért, akkor újabb szintre léptünk, betanítottam az új feladatsort, megbeszéltük az esetleges kérdéseket. A megbeszélések során rávilágítottam arra, hogy a fejlődéshez a mozgássorok mindennapos gyakorlása is szükséges, mert ezzel erősítjük meg kellőképpen az idegi összeköttetéseket.

A megcélzott 40 órás foglalkozássor elegendő volt a csoport megismerésére, a rájuk szabott terápiás mozgásanyag kifejlesztésére, valamint az előre tervezett folyamat beindítására.

Javaslatom, hogy az intézmény tervezzen további foglalkozásokat, mert a csoportos és egyéni mozgásterápiában minimum egy-másfél éves fejlesztési időtartamban célszerű gondolkodni.

VI. Családi életre felkészítő program

Szerelem - párválasztás - vonzódás külső értékek alapján? (Kamaszok véleményei - videók)

Hogy ismerem fel a „nagy őt”? - Családalapítás pillérei

Önismeret fontossága - a tartós párkapcsolat alapja

A hosszú, kiegyensúlyozott kapcsolathoz szükséges belső értékek harmóniája (Pál Feri atya előadásrészlet)

- Családtervezés
- Női, férfi szerepek jelentősége
- Saját élmények feldolgozása

Család funkciói

- Családmmodellek

Kommunikációs problémák a családban

- Hűtlenség - kisfilm, előadásrészlet (dr. Almási Kitti előadása)

A csoportfoglalkozásokon a játékos bemutatkozások után a szerelemben átélt érzésekről, a vonzódásról, annak alapjául szolgáló külsődleges tulajdonságokról beszélgettünk. A témafeldolgozáshoz, vitaindításhoz kisfilmeket néztünk, amelyekben kamaszok osztották meg véleményüket a szerelemről, a párkapcsolatokban felmerülő nehézségekről, az együtt járások során gyakran jelentkező kérdésekről.

A foglalkozásokon résztvevő fiatalok változó mértékben és intenzitással osztották meg élményeiket ezekről a témákról. A saját élményeiken keresztül lehetett közelebb kerülni a fiatalokhoz, volt köztük olyan, akinek éppen aktuális élethelyzete adott alapot egy-egy gondolat, vélemény elmondásához.

A kamaszok a legtöbb alkalommal a belső tulajdonságokra helyezték a hangsúlyt a tartós kapcsolatok kialakításának feltételeként. A biztonság, a gondoskodás iránti igény részesült előnyben a külső tulajdonságokkal szemben.

A családi életről származási családjaikban szerzett élményeik során leginkább negatív tapasztalatokat szereztek. Sok harag, indulat van bennük szüleik iránt a családból történő kiemelésük miatt. Egyik foglalkozáson sem volt olyan résztvevő, aki a saját szüleinek példáját követendőnek tartotta volna. Sokan közülük veszekedést, elhanyagolást éltek meg otthon, amit nem szeretnének majdani gyermekeik életében megismételni.

Sok esetben megfogalmazódott részükről, hogy az anyagi jólét elengedhetetlen feltétele a kiegyensúlyozott családi életnek, amit munkavállalással gondolnak megteremteni.

Legtöbbször 1-2 gyermek vállalását tervezik, pedig legtöbbjük nagycsaládból származik, előfordult körükben a 10-11 gyermekes család is.

Az anyaothonban élő fiatal anyák már saját bőrükön tapasztalják a gyermekvállalás súlyát, annak nehézségeit és örömeit, de a tudatos családtervezés még nem érzékelhető részükről.

A beszélgetések és a témafeldolgozás menete, alakulása alapján választottam az adott helyzethez, érettségi szinthez és életkorhoz illeszkedő kisfilmet, előadás részletet.

Egyik résztvevő fiú mondata összegzi és érzékelteti számomra leginkább, hogy milyen családot szeretnének a foglalkozáson résztvevő fiatalok: „azt szeretném, hogy olyan emberek vegyenek körül, akik szeretnek engem”.

A foglalkozások rövid összefoglalása:

A hasonló élethelyzetű fiatalok körében a családalapítás témája nagyon aktuális. A gyermekszülés nagy felelősséget ró a fiatal lányokra. Az otthonban a nap 24 órájában a fiatal anyák gondozásában vannak a csecsemők, kisdedek. Az otthonban lakó lányok a helyzetükből kivezető utat a párválasztásban látják és keresik. Többségük a férjhez menéssel, a házasságkötéssel gondolja elérni, megvalósítani az önálló életet, a külvilágba való visszajutást. Felelősségérzetük változó, a résztvevők közül néhányan érzik a szülői szerep felelősségét, azonban életkori sajátosságaiknak megfelelően a szerelem, a párválasztás nagyon foglalkoztatja őket, és ez sokszor nagyobb hangsúlyt kap, mint gyermekeik gondozása. Többen közülük többéves párkapcsolatban vannak vagy túl vannak azon. Származási

családjuk egyiküknek sem nyújtott biztonságos gyermekkort. Emiatt nem tartják követendőnek a szüleik mintáját, kapcsolatukat rossznak élik meg. Biztonságot, védelmet várnak a választott vagy vágyott fiútól.

A hűtlenségről vetített előadásrészlet saját élményeket hívott elő bennük. Az elfogadottság, az elismerés, a választott pár részéről a velük való elégedettség érzése fontos mindannyiuk számára. A Pál Feri atya előadásából vetített részlet is többüknek ismerős helyzeteket és érzéseket idézett fel az alkalmazkodásról, a hosszú távú kapcsolatok nehézségeiről.

VII. Családkonzultáció, párkonzultáció, konfliktuskezelő program

Minden alkalom bevezetéseként megbeszéltük a családi rendszer egészséges és diszfunkcionális működését interaktív módon, a mindennapi élet példáival illusztrálva. A családterápia a családot egységként, többnyire rendszerként kezelő segítő, gyógyító beavatkozás, amely emberi kölcsönhatás, azaz interakció, kommunikáció révén próbál változást létrehozni az élmények átélésének és feldolgozásának módjában, valamint a magatartásban. A klienst az egész családdal való foglalkozás segítségével kezeli, támogatja, ezáltal a diszfunkcionális családi rendszer is rendeződik.

A hátrányba kerülő családtaggal kapcsolatba kerülve, rendszerszemléletű figyelmünk a család egészére koncentrál, annak egészséges elemeivel együtt, melyek biztosítani tudják, hogy a család cselekvőképes rendszernek tekinthesse magát.

A családi élet mintázatai

A családtagok érzelmi egyensúlya a családi élet mintázata mentén alakul, melyet, nem merev szabályrendszerek alakítanak. Ezek normák, melyek sok év konfliktusainak, kompromisszumainak, az egymás iránti elköteleződéseknél végső összegzését jelenti. Ha a segítő hivatású szakember családokkal foglalkozik, akkor arra kell koncentrálnia, hogyan tudja őket abban segíteni, hogy a változás lehetőségét saját társadalmi valóságukhoz illően találják meg. Csak akkor lehetünk hatékonyak, ha a klienst vagy a családot a releváns szociális mező realitásának megfelelően segítjük.

A szakmai erőfeszítés fókuszában az kell álljon, hogy a családot az alternatíváikkal, mint olyan választási lehetőségekkel szembesítse, amelybe saját elhatározásai és választásai beépíthetők.

A foglalkozásokat egy gyakorlatias, praktikus, a mindennapi életet, megoldásközpontúan megsegítő elmélet összefoglalójával nyitottam figyelemfelhívó szándékkal, amelyet az alábbiakban összefoglalok:

Miért érezzük olyan gyakran, hogy szeretnénk változtatni az életünkön, de nem megy? Általában eltemetett érzések és mélyről fakadó kényszerek okozzák ezt a tehetetlenség-érzést. A gyermekkorba, amikor a gúzsba-kötöttség legtöbbször visszavezethető személyiségünk alapjai kialakultak. Rengeteg hatás ért minket ebben az időszakban, nyíltan és észrevétlenül, de persze akkor még nem tudtuk, és valószínűleg a környezetünk sem tudta, hogy az útravaló egy életre szól. A gyerek sok mindent magára vesz, kötelező feladatnak, sőt küldetésnek tart. A fizikai és lelki biztonsága érdekében mindenáron megpróbál megfelelni. Szinte mindnyájan kaptunk olyan szülői parancsokat vagy tiltásokat, amelyek később apránként egyre nagyobb falakat, korlátokat emeltek körénk. Észrevétlenül irányították érzelmi és gondolati világunkat, viselkedésünket, és ezek által a kapcsolatainkat és a

sorsunkat is. Ráadásul nemcsak a szülők, hanem az egész család és egyéb gyerekkori közösségek is adnak életre szóló feladatokat. Ezek a tudatos vagy tudattalan sugalmazások szoros gúzsba köthetnek minket, akkor is, ha látszólag pozitív célúak vagy tartalmúak. Eric Berne és tanítványai írták le azt az 5 parancsot és 10 tiltást, amelyek egy életre forgatókönyvet írhatnak nekünk. Ha végigolvassuk őket, felnőtt fejjel is könnyen bele tudunk gondolni, milyen nehéz egy kiszolgáltatott kisgyereknek ilyen feltételek között élni. Örülünk, ha egyáltalán ellavírozunk valahogy, nem hogy még változásokhoz is alkalmazkodjunk. Nem csoda, ha megrekedünk egy-egy helyzetben, és rosszul tőrjük a változási kényszer és a stresszt. Ugyanakkor fontos leszögezünk, hogy a szüleink, nevelőink nem feltétlenül akarattalosan vagy tudatosan sugallták ezeket a parancsokat, avagy tiltásokat, egyszerűen csak ezt súgták szülői ösztöneik. Többnyire nem is szóval, hanem nonverbális módokon éreztették velünk, mit várnak el tőlünk, és mit rosszallanak. Mint mindig, itt is érvényes az a szabály, hogy az időben visszafelé tekintve nem ildomos bírálni és szembesíteni, inkább elfogadni, hogy mindenki annyit és úgy adott, ahogy tudott. A mi dolgunk a jelenben ezzel kezdeni valamit, és elengedni őket, hiszen már nem aktuálisak.

Az 5 parancs, avagy ösztönzés:

Az ösztönző sugallatokat akár pozitívnak is tekinthetnénk, de kötelező jellegük miatt ezek is korlátoznak. Ha például arra törekszünk, hogy örömet szerezzünk, talán egy életen keresztül meg akarunk majd felelni mindenkinek, és soha nem merünk nemet mondani semmire.

Légy tökéletes! (A mi családunk különb másoknál. Mi csak tökéleteset alkothatunk.)

Ne hozz ránk szégyent, végezz el mindent maradéktalanul.)

Szerezz örömet! (Gondoskodj, szolgálj, és áldozd fel magad! Ne okozz fájdalmat. A te feladatod boldoggá tenni minket. Te adsz értelmet az életünknek.)

Légy erős! (Katonadolog! Nem szabad sírni, az a gyengeség jele, szégyenletes dolog. Nem tudunk mit kezdeni a negatív érzéseiddel, megijesztenek, ezért inkább ne mutasd ki őket.)

Tégy erőfeszítést! (Iparkodj! El kell nyerned az elismerésünket, meg kell dolgoznod a szeretetünkért.)

Bírd ki! (Hozzánk tartozol, mi adunk neked kenyeret, ezért neked kell alkalmazkodnod. Akármit kérünk, teljesítened kell.)

A 10 tiltás, avagy sorompó:

A tiltásokon sokkal inkább látszik, hogy negatívan hatnak: egyértelműen sorompót állítanak elénk, és az elfogadás, a bizalom, az egészséges intimitás hiányát jelzik. Azt is mutatják, hogy a szülő nem érzi jól magát szülő szerepben, nem képes a gyermek érdekét előtérbe helyezni, vagy túlzottan is előtérbe helyezi.

Ne létezz! (Ne zavarj! Nem akarok veled foglalkozni. Más dolgom van. Nem is akartalak. Másmilyennek akartalak.)

Ne légy kirívó! (Ne keltsd fel az emberek figyelmét. Ne emelkedj ki a tömegből. Ne provokálj minket!)

Ne légy önmagad! (Próbálj meg olyan módon megnyilvánulni, hogy a legkevesebb problémát okozd! Azonosulj valamelyik másik családdal.)

Ne légy közel! (Ne zavarj a köreimet! Ne kényszeríts rá, hogy veled foglalkozzam! Ne csüngj rajtam, ne függj tőlem, én sem akarok függeni tőled.)

Legjobb nem bízni senkiben.)

Ne légy fontos! (Ne rólad szóljon a család! Ne légy a középpontban! Soha nem lehetsz fontosabb a szüleidnél.)

Ne légy sikeres! (Nem viheted többre a szüleidnél, hiszen azzal eltaposod őket. Ők is lemondtak az álmaikról, te is mondj le.)

Ne nőj fel! (Amíg kicsi vagy, a szüleid addig fiatalabbnak tűnnek. Addig érzik magukat hasznosnak, és addig rendelkeznek fölötted, amíg kiskorú vagy.)

Ne légy gyerek! (Csak felnőttként hajthatsz hasznát a családnak és a társadalomnak. Meg kell értened a szüleid problémáit. Gondoskodnod kell a szüleidről.)

Ne légy okos! (Kisebb, kevesebb vagy a szüleidnél, ne is erőlködj! Tiszteletlenség velük szemben okoskodni.) meg a megszokott nyugalom és biztonság, amíg nem "ugralsz". A jó kisbaba csak eszik és alszik, a jó gyerek csendben játszik vagy olvas.)

Ne csinálj semmit!

Nagyon nagy érdeklődéssel, interaktív módon dolgoztuk fel a fenti témákat, meg-megállva egy-egy ponton és a jelenlévők konkrét életéből vett helyzetek, problémák bemutatásával értelmeztük a hallottakat.

Megbeszéltük a résztvevőkkel, hogy terápiák segítségével felnőttkorban is fel lehet ismerni a lelkünk mélyén lévő problémákat és hatékonyan át lehet írni. Az átírás során azt élhetjük meg, mintha kivágtuk volna magunkat a gúzsból. Fejleszhetővé válik a személyiségünk, javul a stresszkezelő képességünk, és életünk végre pozitív irányba változhat.

VIII. Terápiás kutyával asszisztált foglalkozás

A Miskolci Speciális Felderítő és Mentőcsoportért Közalapítvány egyik célja az is, hogy állatok, elsősorban kutyák bevonásával segítse az ép, fogyatékos, hátrányos helyzetű emberek életminőségét javító kulturális és egészségügyi-, gyógypedagógiai rehabilitációját, intézményes keretek között. A csapatot olyan szakemberek, terápiás munkatársak alkotják, akik mind elhivatottan dolgoznak olyan terápiás programokon, módszertani anyagokon, oktatócsomagokon, mellyel magas színvonalúvá, és széles körben alkalmazhatóvá válik az állatokkal folytatott fejlesztő terápia.

A terápiás kutya, ahogy a kutatások is alátámasztják a jelenlétükkel is csökkentik a stresszt, a megfelelési kényszert, oldják a feszültséget. Fontos, hogy a program során a résztvevő gyermekek és fiatalok megéljék saját magukban rejlő lehetőségeket, felfedezzék azokat a tulajdonságaikat, amelyek hozzásegítik őket az önmegvalósításhoz.

A terápiás kutya jelenléte természet-közeli élményt nyújt, kivezeti a fiatalokat a „virtuális” világból, amelyet a népszerű számítástechnikai eszközökön érnek el. A kutya motivációs társaként működik együtt az egyénnel. Így senki sem érzi magát egyedül, növelve ezáltal az önbizalmat.

A feladatok során mindig egy adott témakört járunk körbe, vizsgáljuk meg különböző szemszögből, hogy minden résztvevő megtalálja önmagát az adott témában, felfedezze a belső értékeit.

A témakörök feldolgozása a terápiás kutyák aktív részvételével történik, olyan interaktív feladatokkal, amelyben a gyerek, vagy fiatal a kutyát vezetve, vele együttműködve él meg.

Fontos, hogy a terápiás kutyákkal asszisztált, interaktív témafeldolgozást, egyfajta önreflexióval zárjuk, hogy mit is élt át az adott gyerek a foglalkozás során. Ennek folyamata függ az adott csoport résztvevőinek nyitottságától. Ennek függvényében lehet nyílt beszélgetés vagy kérdőíves formájú a visszacsatolás. A foglalkozások során a résztvevők

megtapasztalják, hogy sosincs rossz megoldás, csak más megoldás. Sosem hibázunk, még ha annak is éljük meg. Minden „hibalehetőség”, minden „nehézség” kihívás, amelyben megélhetjük önmagunkat. Ez a szemlélet segítheti őket az „önmegértő” folyamatban.

A fiatalok megismerkednek a csoportvezetővel, a terápiás kutya felvezetővel és a terápiás kutyákkal. Megismerik a kutyákat, azok vezetését, jutalmazását, motiválását. Ezzel az ismeretanyaggal megalapozzuk a fiatalok későbbi, zökkenőmentes együttműködését a négylábúakkal.

A 14-16 éves korosztály a hétköznapiakban nagyon sok veszélynek van kitéve, ami elsősorban a médiának, közösségi oldalaknak köszönhető. Továbbá nagy hatással vannak egymásra korcsoporton belül is. Általánosan megfigyelhető, hogy a téves önbizalom, vagy annak hiánya instabil személyiséget eredményezhet. A témakör feldolgozása alatt, a kutyát a különböző feladatokban vezetve, ösztönös reakciókat élnek meg, amelyek elfedések nélkül mutatják be értékeiket. Ezzel segítve egy reális önbizalom kialakítását a résztvevőkben: „Akarom, képes vagyok rá!”

Ahhoz, hogy a fiatalok megtanulják a jelenlét fontosságát, fontos, hogy mindig figyelemmel kövessék a környezetükben élőket is. Ez segíti őket abban, hogy valódi értékeket fedezzenek fel. A terápiás kutyákat vezetve, a különböző feladatokban megtanulják, hogy milyen jelentőséggel bír, ha figyelemmel követjük az együttműködő partnerünk érzelmi változásait, esetünkben a kutya reakcióit. (Jelenlét: adott élethelyzetben, feladathelyzetben jelen lenni, és a lehető legtöbbet kihozva magamból, a lehető legjobb tudásommal szerepet vállalni.)

A kommunikáció (verbális, nonverbális) a mindennapjaink része. Azonban a minősége, hogy mit is akarunk kifejezésre juttatni mindig az adott élethelyzettől, sok esetben aktuális állapotunktól is függ. Cél, hogy a fiatalok tudatosabban kommunikáljanak, figyeljék meg saját nonverbális kommunikációjukat is. Ahhoz, hogy jó legyen az összhang, s a feladatvégzés akadálymentesen menjen, elengedhetetlen a megfelelő kommunikáció. A foglalkozás során a fiatalok maguk tapasztalják meg, tanulják meg, hogy melyik a legcélravezetőbb kommunikációs forma az egyes szituációkban.

„Képes vagyok rá!” Hasonló az Önbizalom témakörhöz, de mégis egy egészen más megközelítésbe helyezzük a témát. Ahhoz, hogy egy élethelyzetben helyt tudjunk állni, fontos, hogy reális magabiztossággal álljunk az adott szituációhoz. A magabiztosság egy fiatal számára. Kézzel-foghatatlan fogalom, egészen addig, még nem találja magát egy ismeretlen helyzetben. Ilyen helyzetet teremtünk terápiás kutyáink közreműködésével, amelyben minden fiatal feltárhatja, megfigyelheti magabiztos kisugárzását, vagy annak hiányosságát. Bármelyik irányba is tart az adott egyén, folyamatosan lehetősége van újra átélni a szituációt, és felfedezni azt, hogy minél többet gyakorol" helyzeteket, azaz találkozik velük, annál inkább tudatosabban cselekszik, ami reális magabiztosság kialakulásához vezet. Magabiztosabbak, bátrabbak lesznek a diákok a feladatvégzés során, ha a motivációs társuk is mellettük van. A hibázástól való félelmet is oldja a négylábú társuk, így jobban elkerülhető a teljesítménykényszer miatt kialakult szorongás.

Stressz-kezelés

A stressz, sajnos minden olyan helyzetben előkerülhet, amikor elhagyjuk komfortzónánkat, és megpróbálunk eleget tenni valami ismeretlen kihívásnak, vagy épp számunkra bevehetetlennek tűnő akadályt próbálunk leküzdeni. Minden ember képes kialakítani stressz-kezelő magatartást, a foglalkozás során erre biztosítunk lehetőséget a résztvevő fiataloknak.

Szándékátvitel

A foglalkozás során a terápiás kutyát vezetve, valós szituációban viheti véghez szándékát a résztvevő, spontán, majd előre megtervezetten. Fontos, hogy minden fiatal megélje és el tudja önmagáról dönteni, hogy mely kivitelezés során érezte magát komfortosan.

Együttműködés

„Egy cél, egy csapat, egy közösség, aminek Én vagyok az egyik alkotórésze.” Ahhoz, hogy szerves része legyen a fiatal egy adott közösségnek, meg kell élnie saját lehetőségeit, megtanulnia az együttműködés alapszabályait. A feladatok során nem csak a kutyával, hanem társaival is közösen fog dolgozni. A kutyával való játék, trükközés lehetősége meglepő együttműködésre és egymás segítésére ösztönözi a gyerekeket. Megtapasztalják, hogy a közös cél elérése érdekében hogyan kell csapatként működni, s értékes tagja lenni egy közösségnek/ társadalomnak.

Önuralom

Talán az egyik legnehezebb téma a 14-16 éves korosztály mindennapjaiban. Sokat lát, de még nem mindent ért a felnőttek világából. Cél itt is az, hogy a fiatal ne másokból, hanem saját magából merítsen erőt a mindennapokban felmerülő problémák során. Nincs instant, „megoldó-kulcs”, bevált algoritmus. A fiatal megtapasztalja, hogyan tudja elválasztani az érzelmi, értelmi kérdéseket, mind ezt olyan feladatok során, amit terápiás kutyák közreműködésével valósítunk meg.

IX. Ügyintézési készségek fejlesztésére irányuló foglalkozások

A 12 alkalommal megtartott foglalkozásokon alkalmanként 5 gyermek vett részt.

Az egyes alkalmakon az ismerkedő, ráhangoló gyakorlatok után témánként rövid, lényegre törő előadást hallhattak a gyermekek, majd irányított beszélgetést szerveztem. Fontosnak tartottam csoportos szociális munka eszközeinek felhasználását, szituációs játékokkal, szerepjátékokkal, helyzetgyakorlatokkal színesítettem a programelemeket, illetve segítettem az átadott tartalmak beépülését. A csoportfoglalkozásokkal a legfőbb célom az volt, hogy a fiatalok tudatosabban viszonyuljanak a társadalmi működésekhez, anyagi világhoz, jobban eligazodjanak a mindennapi életükben, és ne válhassanak kiszolgáltatott áldozatává az ügyintézési folyamatok nehézségeinek.

Érintett témák:

Családban élni jó;

Társas, csoportos, közösségi együttműködési formák szerepe az életünkben;

Miért fontos a mindennapi életben való eligazodást megtanulni, gyakorolni?

Mit jelent el'boldogulni" a való életben?

Mit jelent az, „asszertív kommunikáció”?

Megvalósított munkaformák: Szituációs játékok, beszélgetés.

Felelősségteljesen gazdálkodó, tudatosan tervező felnőtté válás

Érintett témák:

- Pénz szerepe az életünkben, hogyan viszonyuljunk a kiadások-bevételek egyensúlyához;

- Mekkora konkrétan a pénz értéke?

- Anyagi világ jellemzői (hitel, kamat, uzsora, sárga csekk stb.);

- Hitelfelvétel buktatói

- Anyagi krízisek megoldási alternatívái

Takarékoskodás, pazarlás, fogyasztói társadalom általi befolyásolódás, költségvetés készítés

sajátosságai, fontossága;

- Közös döntéshozatal a családban, közös felelősségvállalás;
- Reklámok és a média befolyásoló ereje

Megvalósított munkaformák:

Rövid Power Point bemutató a családi gazdálkodás alapvető elemeiről

Közös megbeszélés

Szituációs játékok - Képzeltbeli család költségvetésének megtervezése,,Gondolkodj és gazdálkodj" totó

kitöltése, mely annak feltérképezésére szolgál, hogy mennyire hatnak a gyermekekre a reklámok,

ismerik-e a hiteltípusokat, az uzsorakölcsönt, rezsiköltség típusokat, nagyságrendjeiket, stb.

Mindennapi ügyintézés alapjai

Érintett témák:

Mindennapi életvitelhez szükséges információk átadása (hivatalokban való ügyintézés, tájékozódás, álláskeresés);

Mivel foglalkoznak a nagy hivatalok?

NAV, MÁK, NÉBIH, ÁNTSZ, OEP, NYUFIG,

Kormányablak, Kormányhivatalok, Járási Hivatalok, Polgármesteri Hivatalok, stb;

- A személyes és a telefonos ügyintézés sajátosságai, mire érdemes odafigyelni, hogyan vegyük fel

a kapcsolatot ügyintézőkkel, hogyan törekedjünk a lényegretörő megfogalmazásra, hatékony megoldáskeresésre;

- Elektronikus ügyintézés lehetőségei;

Megvalósított munkaformák:

-

Rövid előadás a témában

Közös megbeszélés

Szituációs játékok – helyzetgyakorlatokban játszottuk el, modelleztük le az ügyintézési folyamatokat

különböző ügytípusokban, majd ezeket közösen átbeszéltük, kiértékeljük.

Állampolgári ismeretek

Érintett témák:

- Állam fogalma;

Állam polgárai (önállóság, hovatartozás, empátia, tolerancia, előítélet-mentesség, egy tartozást kifejező minták, demokrácia);

- Politikai intézményrendszer (országgyűlés, kormány, köztársasági elnök, stb.);

- Választási szabályrendszer;

Megvalósított munkaformák:

Rövid elméleti felvezető a témában

államhoz

1

Beszélgetés

VI. Emberi jogok, gyermeki jogok, társadalmi kötelezettségek

Érintett témák:

Minden állampolgárt megillető emberi jogok, szabadságjogok;

Gyermekek jogai;

Emberi és gyermeki jogok megsértésének következményei;

Ombudsman feladatai, hatásköre
Gyermeki és társadalmi kötelezettségek;
Kötelezettségek megszegésének következményei;
Megvalósított munkaformák:
Rövid elméleti felvezető a témában

Beszélgetés

Összefoglalás:

Az egyes foglalkozások végén közösen összefoglaltuk az elhangzottakat, rövid visszajelzést kértem a gyerekektől arra vonatkozólag, hogy hogyan érezték magukat, mit visznek magukkal

az elhangzottakból és mely területek azok, ahol még további fejlesztésre, támogatásra tartanának igényt.

Összességében megállapítható, hogy az egyes foglalkozások jó hangulatban teltek, a gyermekek érdeklődéssel fogadták a különböző érintett témákat. Véleményem szerint több terület vonatkozásában lenne szükség további ismeretátadásra, fejlesztésre, mivel részben egy sérülékenyebb társadalmi helyzetű csoportról van szó, részben pedig a család támogató, fejlesztő, „életre nevelő” szociálizációs szerepének hiánya miatt ezek a gyermekek ügyintézési készségeik fejlesztésében (is) hátrányt szenvednek el, mely további megerősítést igényel.

X. Az önálló életvezetési készségeinek erősítése önismereti, kommunikációs, konfliktuskezelési foglalkozások megtartásával

A program első felében jelen van a tanulási motiváció erősítése különböző feladatokkal, amelyben megvalósul a kreatív gondolkodás, döntéshozatal, problémamegoldás, előrelátás, hatékony tanulás, érvelés, hatékony kommunikáció fejlesztése, felelősség, önértékelés, együttműködés, az információ kezelésének képessége.

A program második felében jelen van a munkamotiváció erősítése, illetve a munkaerő-piaci tájékozottság, álláskeresési technikák, önmenedzselés. A résztvevők által olyan képességek, készségek elsajátítása, számukra szükséges információk átadása, amik segítségével tartósan és eredményesen tudnak megjelenni a munkaerőpiacon. A résztvevők képessé váljanak hatékonyan állást keresni, ismerjék és értsék meg az ehhez szükséges technikákat, szerezzenek minél több információt a munkaerőpiac működéséről és az általa hozzáférhető különféle szolgáltatásokról.

A program célcsoportja:

A gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedett 14 és 18 év közötti fiatalok.

A csoportmunka típusa:

Csoportos beszélgetés

A foglalkozás témája:

„Az én érdeklődésem...”

• „Mit jelent számodra a tanulás?”

• Pályamotivációm

- „Hogyan kezdjem el az álláskeresését?”
- „Hogyan pályázzak egy állásra?”
- „Behívtak állásinterjúra...”
- „Az én munkám...”
- Munkaviszony létesítése, munkaköri leírás

Tapasztalatok:

A gyermekvédelmi gondoskodásban való nevelkedés jelentősen befolyásolja a későbbi élet- és karrierlehetőségeket, a munkaerőpiacon többszörös hátránnyal indulnak. Ezen hátrányok egyik része a családi szocializációs minták hiányára vezethető vissza. További nehézséget jelent számukra, hogy az elhelyezkedés, illetve a munkahely megtartása olyan készségeket igényel (pl. alkalmazkodóképesség, feszültségtűrés, önmenedzselés stb.), amelyek a gyermekvédelmi gondoskodásban felnőtt fiataloknál legtöbbször hiányoznak, vagy gyengék. Ezzel ellentétben a családban élő pályakezdők többsége mind anyagilag, mind a kapcsolati rendszerek tekintetében támaszkodhat a szülői háttérre.

Az iskolából a munka világába történő zökkenőmentes átmenet a társadalmi beilleszkedés alapvető feltétele. A munkaerő-piaci jelenlét meghatározza az egyén társadalmi pozícióját, gazdasági és szociális szempontból egyaránt fontos.

Ezért igen lényeges, hogy a fiatalok felkészülten, a piaci igényeknek megfelelő képzettséggel jelenjenek meg a munkaerőpiacon.

Az miskolci csoportban is próbáltam mindezek figyelembe vételével összeállítani a feladatokat.

A foglalkozások alkalmával kiderült, hogy ezeknek a fiataloknak a jövőképük teljesen eltérő azoktól a fiatalokétól, akik családban nevelkednek és látják azokat a szociális családi mintákat, amelyeket később a saját életükben is alkalmazni tudnak.

A miskolci fiatalok többsége már tanult vagy tanul valamilyen szakmát.

Van, aki bolti eladónak, gépszerelőnek, pincérnek, péknek, cukrásznak, szakácsnak, bórdíszművesnek, hegesztőnek szociális gondozó és ápolónak, kozmetikusnak tanul, tanult, tanulni szeretne.

A csoporttagoknak a munka terén elképzeléseik vannak, néhányan már dolgoztak nyári munka alkalmával szereztek tapasztalatokat.

A csoportfoglalkozás témájának összeállításában arra törekedtem, hogy a csoporttagok által tanult szakmákról bővítsem ismereteiket, valamint el tudják helyezni magukat a munkaerőpiacon. Sikeresen részt tudjanak venni az álláskeresésben, illetve az állásinterjúban.

A feladatok megoldásában mindenki részt vett, bár bizonyos képességek hiánya miatt (pl. figyelem, alkalmazkodó képesség, koncentráció) gyakrabban kellett szünetet tartani. Az érdeklődéseikhez és képességeikhez mérten a motivációjuk megfelelő volt. A visszajelzésekből arra következtettem, hogy a gyerekek jól érezték magukat. Többen jelezték, hogy szeretnének még hasonló foglalkozásokon részt venni.

A program várható eredményei megvalósultak. Remélhetően a programban résztvevő fiatalok, a hétköznapi életben használni tudják ismereteiket. Megismerték önmagukat, képességeiket, korlátaikat, a pályák világát, az álláskeresési technikákat, és az ezzel kapcsolatos alapvető fogalmakat (önéletrajz, motivációs levél, állásinterjú).

Összességében elmondható, hogy sikerült a tervezett témák mentén haladni, a célkitűzést megvalósítani.

A csoporttagok ismereteiket bővítették, remélhetőleg a hétköznapi életben alkalmazni is fogják és tudják.

Különösen nagy hangsúlyt fektettem a pozitív megerősítésre, ezzel is igyekezvén megerősíteni a tagok önbizalmát, önbecsülését, fejleszteni magabiztosságukat. Arra törekedtem, hogy a témák megbeszélésénél mindenki kifejtse a véleményét, szemléletét, tapasztalatait, őszintén mondják el a véleményüket. Összességében elmondható, hogy a csoportfoglalkozások eredményesen zárultak.

XI. Nyári táborok

A projektben választható önállóan támogatható tevékenységek keretében került megvalósításra a nyári tábor Zamárdiban.

A program folyamatába illeszkedő, annak célját erősítő nyári tábor elsődleges célja: az aktív részvételen alapuló, értékteremtő szabadidő eltöltésén keresztül elősegíteni a szakellátásban részesülő gyermekek, fiatal felnőttek esélyegyenlőségének, életminőségének javulását. Fontosnak tartottuk a felejtetetlen élményen alapuló közösségi program biztosítását a gyermekek és fiatal felnőttek számára. Célul tűztük ki a fiatalok tudatos életre nevelését. A program másodlagos célja: olyan kortárs kapcsolatok és közösségek kialakítása, mely hosszútávon építő jelleggel hat a gyerekekre, fiatal felnőttekre, illetve igényt ébreszt a tartalmas és értékközpontú szabadidő eltöltésére.

A tábor helyszíne: Zamárdi Ifjúsági tábor

A táborok időpontjai:

2018. július 30. 9.00.-2018. augusztus 5. 20.00.

2018. augusztus 5. 9.00. - 2018. augusztus 12. 20.00.

2018. augusztus 12. 9.00.-2018. augusztus 19. 20.00.

A táborok Zamárdiban 3 turnusban kerültek megvalósításra turnusonként 52 fő gyermek, fiatal felnőtt és kísérőik részvételével összesen 156 fő. A résztvevőknek a tábor alatt, mind a 3 turnusban szállás, utazás, napi 3-szori étkeztetés: reggeli, ebéd, vacsora biztosított volt, valamint a programokra a belépőjegyek.

A tábor programjai (turnusonként):

Zamárdiban Haditechnikai Park megtekintése, belépőjegyek biztosítása,
Tihanyban egynapos kirándulás lebonyolítása: utazás komppal Szántódról Tihanyba,

Tihanyban Dóttó Kisvonal igénybevétele utazás a Tihanyi Apátságához
programok, idegenvezetés megszervezésével,

Zamárdiban szórakoztató és sporteszközök igénybevétele (óriás csúszda, óriás ugráló, foci, kosár, tollas, röplabda),

Zamárdiban a tábor helyszínén kézműves foglalkozások biztosítása,

Zamárdi szabad strand strandolás, fagyizás

A nyári táborozás helyszínéül a Balaton partján található Zamárdi ifjúsági tábort választottuk.

A gyermekvédelmi szakellátásban gondozott gyermekek és fiatalok közül sokan nem is jártak még a Balatonon, a Dunántúl, ezen belül a térség adta adottságaival, nevezetességeivel nem találkoztak. Programjaink összeállításánál törekedtünk arra, hogy a környezettudatosságra

nevelés mellett, közösségé kovácsolódjanak, játszva tanuljanak és hasznosan töltsék szabadidejüket.

A táborban résztvevő felnőttek különös hangsúlyt fektettek a napi programokra, melyek az egyéni és csoportos fejlődésre való tekintettel szerveződtek. A szabadtéri elfoglaltságok célja a természetes környezet felfedezése, kirándulások, a természetben a fák, növények, állatok megismerése. A beltéri tevékenységek a gyermekek kreativitásának és képességeinek elősegítésére irányult.

A többnaposra szervezett nyári táborozás alkalmával kirándulások, kreatív foglalkozások, Park látogatása, Tihany városnézés, nevezetességek szerepelek. Számos kinti szabadtéri és beltéri program került megszervezésre, strandolással, fagyizással egybekötve. A résztvevő fiatalok az igényes szabadidő eltöltésén túl olyan életre szóló tapasztalatokat is szereztek, mely befolyásoló tényező lesz a közösségben elfoglalt helyük és társaikkal való viszonyukra. A csapatmunka során felszínre jönnek belső értékeik, sikerélményt szereznek mind a vállalt feladat ellátásában, mind pedig a programok végrehajtásában.

A választható önállóan támogatható tevékenységek keretében került projektben megvalósításra a nyári tábor Irotán.

A program folyamatába illeszkedő, annak célját erősítő nyári tábor elsődleges célja: az aktív részvételen alapuló, értékteremtő szabadidő eltöltésén keresztül elősegíteni a szakellátásban részesülő gyermekek, fiatal felnőttek esélyegyenlőségének, életminőségének javulását. Fontosnak tartottuk a felejthetetlen élményen alapuló közösségi program biztosítását a gyermekek és fiatal felnőttek számára. Célul tűztük ki a fiatalok tudatos életre nevelését. A program másodlagos célja: olyan kortárs kapcsolatok és közösségek kialakítása, mely hosszútávon építő jelleggel hat a gyerekekre, fiatal felnőttekre, illetve igényt ébreszt a tartalmas és értékközpontú szabadidő eltöltésére.

A tábor helyszíne: Irota erdei tábor

A táborok időpontjai:

2018. július 2. 10.00. – 2018. július 6. 16.00.

2018. július 9. 10.00. - 2018. július 13. 16.00.

2018. július 23. 10.00. - 2018. július 27. 16.00.

2018. július 30. 10.00.-2018. augusztus 3. 16.00.

A táborok Irotán 4 turnusban kerültek megvalósításra turnusonként 47 fő gyermek, fiatal felnőtt és kísérőik részvételével összesen 188 fő.

A résztvevőknek a tábor alatt, mind a 4 turnusban szállás, utazás, napi 3-szori étkeztetés: reggeli, ebéd, vacsora biztosított volt, valamint a programokra a belépőjegyek.

A tábor programjai (turnusonként hétfő – péntek):

Erdei iskolai foglalkozások lebonyolítása, rövid és hosszú távú túra megszervezése, túravezetéssel,

Aggteleki cseppkőbarlang meglátogatása, barlangtúra vezetéssel,

Miskolci Selyemréti Strandfürdőben egész napos strandolás biztosítása,
Kézműves foglalkozások lebonyolítása,
Szabadidős programok szervezése, ping-pong, foci, tollas, gokartozás biztosítása, trambulín,
medence, óriás ugráló használata, aktív részvétellel.

A nyári táborozás helyszínéül választott Irota kitűnő hely a gyermekeknek és fiataloknak arra, hogy a természetet közelebbről is megismerjék. Túrázással, kirándulásokkal gyarapszik ismeretük, a környezet tudatosságra nevelést játékos formában sajátítják el, melyet aztán később tanulmányaik során hasznosítani is tudnak.

A táborban résztvevő felnőttek különös hangsúlyt fektettek a napi programokra, melyek az egyéni és csoportos fejlődésre való tekintettel szerveződtek. A szabadtéri elfoglaltságok célja a természetes környezet felfedezése, kirándulások, a természetben a fák, növények, állatok megismerése. A beltéri tevékenységek a gyermekek kreativitásának és képességeinek elősegítésére irányult.

A többnaposra szervezett nyári táborozás alkalmával kirándulások, kreatív foglalkozások, Cseppkőbarlang látogatása szerepelt. Számos kinti szabadtéri és beltéri program került megszervezésre, strandolással, fagyizással egybekötve.

A résztvevő fiatalok az igényes szabadidő eltöltésén túl olyan életre szóló tapasztalatokat is szereztek, mely befolyásoló tényező lesz a közösségekben elfoglalt helyük és társaikkal való viszonyukra. A csapatmunka során felszínre jönnek belső értékeik, sikerélményt szereznek mind a vállalt feladat ellátásában, mind pedig a programok végrehajtásában. A gyermekközösség akkor él és lüktet, ha megvannak a maga céljai, sajátosságai, sikerélményei, és hát természetesen az ebből fakadó örömei is.

13. Művészetterápiás (zenei) foglalkozás

„A zene lelki táplálék és semmi mással nem pótolható.”- írja Kodály Zoltán zenepedagógus, a Kodály-módszer atyja. Ez egy alapigazság! Valóban lelki táplálék. Kodály (1954) pedagógiai életműve majdnem 40 évet ölel át. A művésztől kezdve, a népzene át egészen a nevelélméletig. A magyar népzenei anyag 40 éves tanulmányozása során olyan következtetéseket fogalmaz meg, ami szinte megegyezik a zeneterápia elméletével: annak a szükségessége, hogy csökkentsük a távolságot a muzsikos és hallgató között, hogy bármely személy számára a zene hozzáférhető, elérhető legyen. Már több ezer éve ismerik és elismerik a zene jótékony hatását, amely nyugtat, ellazít, vagy éppen serkent, felráz, így hatással van a testi funkciókra is, mint légzés, vagy szívdobbanás. A zene a jobb agyféltekére hat, s emiatt nagyon fontos a gyermekek tanulási teljesítményének fejlesztésében is. A zenével való kapcsolat, legyen az közvetlen vagy közvetett, rendkívül komplex élményt nyújt, ami nagy hatással lehet a személyiségfejlődésre.

A zene a rezgéseivel érint meg; átjárja az egész embert csontjaiban, üregeiben, lágy részeiben, nedveiben. Hatása az anyaméhen belüli (embrionális) élettől kezdve folyamatos, épít (Kokas 1992).

A zene terápiás hatását az általa kiváltott testi-lelki reakció adja. A preverbalitás szintjén segít az érzelmeket megélni és megérteni. A zene felszabadít, én-erőt ad, az átélhető öröm

élményét nyújtja. Platón kifejti, hogy a zene feladata lelkünk rendezetlen útjait elrendezni, és összhangba hozni minket magunkkal. A zene fontos szerepet tölt be az életkörben, kezdve a méhen belüli fejlődéstől, a születésen át, kisgyermekkorban, egészen az elmúlásig. A kisgyermek, amíg nem tud beszélni, a beszéd zenéjéből érti, mi történik körülötte. Nem érti a nyelvet, de a hangból érti a haragot vagy szeretetet. A zeneterápia a test, a tudat és a lélek egységéből indul ki, és vallja, hogy a betegségek okai nem a testben, hanem a lélekben és a tudat konfliktusaiban, hiányában keresendők. A zene - különösen a ritmus strukturáló hatása miatt - erősíti az emlékezetet, ezt az oktatásban is kihasználják, de szerepet kap az utógondozásban (a rehabilitációsban) is. A zene gyakran az egyetlen kommunikációs eszköz olyan embereknél, akiknek értelmi vagy kommunikációs képessége sérült vagy fogyatékos. A zeneterápia a lélek, a tudat és az érzelmek oldaláról induló gyógyító eljárás. A tudatalattinkhoz, vagyis személyiségünknek egy olyan területéhez szól, amely nem látható és nem megfogható, és igyekszünk nem is tudni róla. Ám reagálunk rá, méghozzá önkéntelenül, az agyunk ellenőrzése nélkül, teljesen felszabadultan. Képek, emléktöredékek jelennek meg előttünk, a gátak leomlanak, és feltörnek az őszinte érzéseink.

A művészeti terápiák fő formái:

- receptív befogadó
- aktív terápia.

1. A receptív zeneterápia során

- a zenemű befogadása során felmerülő képeket, asszociációkat, emlékeket, érzelmeket beszél meg a páciens a terapeuta segítségével.

2. A képzett zeneterapeuta azonban elsősorban az aktív terápiás formákkal és technikákkal dolgozik. Itt a páciens zenél, mely viszont nem igényel tőle semmilyen zenei előképzettséget. Az aktív zeneterápia során a páciens és a terapeuta egyszerűen kezelhető, előzetes tudást nem igénylő, de gazdag hangzásvilággal rendelkező hangszereken (dob, xilofon, ütős hangszer, szintetizátor stb.) improvizálnak. Az aktív zeneterápia során az önkifejezés szimbolikus módon történik, mely át tud váltani a valós emlékek felidézésébe, átélésébe. A terapeuta mozdulataival, improvizált zenéjével közvetlenül tudja e folyamatot befolyásolni, irányítani. Az aktív zeneterápia a hangszerek mellett az emberi hangot is használja eszközként. A komplex zeneterápia a kreativitás fejlesztésével, az önkifejezés sokoldalú lehetőségeinek mozgósításával, a belső feszültségeket, oldva alkotótevékenységben formálja a személyiséget. A zeneterápia a hangok világán keresztül érinti meg lényünk és tudatunk legmélyebb rétegeit, visz vissza a méhen belüli élet akusztikus világába. A hangban, zenében, ritmusban kapcsolatba kerülünk önmagunkkal és egymással, lényünk legmélyebb és legmagasabb rétegeivel. A komplex zeneterápia lehetőséget nyújt ahhoz, hogy az aktuális feszültségek, traumatikus élmények, tudattalan konfliktusok, kommunikációs nehézségek, szorongások, kapcsolatteremtési zavarok enyhüljenek.

„Az ének felszabadít, bátorít, gátlásokból, féltékenységből kigyógyít. Koncentrál, testi- lelki diszpozíció javít, munkára kedvet csinál, alkalmasabbá tesz, figyelemre-fegyelemre szoktat. Hogy egész embert mozgat, nemcsak egy-egy részét. Fejleszti a közösségi érzést. Kifejleszti, csírájában minden emberben meglevő zeneérzékét, ezzel megadja a műveltség alapját, amivel eztán szebbé, gazdagabbá teszi egész életét...” (Kodály Zoltán)

XIV. A gyermekvédelmi szakellátásban dolgozó szakemberek mesepedagógia képzése

A képzés 30 órás program keretében valósult meg 17 fő részvételével 2019. január 8-10 között Miskolcon.

A harminc órás képzés célja az volt, hogy a résztvevők megismerjenek egy olyan komplex, elméleti- gyakorlati -és módszertani anyagot, amellyel a népmese szerves részévé válhat a nevelésnek, és a tanításnak-tanulásnak az intézményes nevelés keretei között. A népmese, népi játék, népdal, mondóka, egységes egész alkotva, lehetőséget biztosítanak a résztvevők számára a hagyományban őrzött tudás élmény- és örömalapú megélésére és megértésére.

A képzésen 22 népmese és 11 mondóka, 44 találós kérdés, 7 dalos-népi játék hangzik el. A képzés bővíti és összehangolja a résztvevők népmese, mondóka, népdal, és népi játék repertoárját, ösztönzi őket az egyes korosztályok életkori sajátosságainak megfelelő népköltészeti alkotások kiválasztására és továbbadására, valamint népszerűsítésére közösségeikben.

Célunk, újragondolt, korszerű és gyerekközpontú pedagógiai módszerekkel összekapcsolva és élővé téve a hagyományt, - a mesélés, mondókázás, szabad népi játék, örömteli éneklés beépítése a tanítás, az óvodai nevelés mindennapi gyakorlatába. Cél, hogy a képzés után a résztvevők rendszeresen meséljenek, repertóriumukat folyamatosan bővítsék.

A KURZUS 7 TEMATIKAI EGYSÉGÉNEK több, mint fele gyakorlat volt, ezek tartalma cselekvésközpontú, saját élményű, az elméleti órák interaktívan zajlottak, a résztvevők érdeklődtek, aktívak voltak. A képzés során a résztvevőknagycsoportos, kiscsoportos, páros vagy egyéni munkaformában dolgoztak.

1. A TANULÓ- PEDAGÓGUS című rész segítséget nyújtott a témában már megszerzett pedagógiai tudás rendszerezéséhez, és utat nyitott a korszerű gyerekközpontú, reformedagógiai irányzatok felé.
2. AZ ALAPISMERETEK A MESÉRŐL, NÉPMESÉRŐL, MESEMONDÁSRÓL, HATÁSAIKRÓL modul, lehetőséget nyújtott a mesékkel kapcsolatos néprajzi, pszichológiai, irodalmi elméleti háttér megismeréséhez.
3. A TESTTUDAT FEJLESZTÉSE NÉPMESÉK ÉS NÉPKÖLTÉSZETI ALKOTÁSOK SEGÍTSÉGÉVEL a test témakörét járta körbe, az élet értékét hangsúlyozva.
4. NÉPMESEKINCSTÁR MESEPEDAGÓGIA TERVEZÉSI GYAKORLATÁT mutatta be a negyedik modul, a mesék- helyét és szerepét a témák és az életkorok összefüggésében.
5. A BENNÜNKET KÖRÜLVEVŐ VILÁG A NÉPMESÉKBEN ÉS A NÉPKÖLTÉSZETI ALKOTÁSOKBAN címet kapta az 5. modul. A modul bemutatta a család, a barátok és ellenfelek; az állatok, a növények, a természeti jelenségek, az idő, a számok, a találós kérdések mesei világát és kapcsolatukat a gyermeki világgal, gondolkodással. Ebben a részben külön hangsúlyt fektettünk a gyermekvédelemben élők speciális helyzetére, speciális viszonyaikra.
6. SZÜLETÉS-ÉLET ÉS HALÁL KÖRFORGÁSA A NÉPMESÉKBEN ÉS NÉPKÖLTÉSZETI ALKOTÁSOKBAN, SZEREPÜK A NEVELÉSBEN címmel közelítettünk a témához, azzal a céllal, hogy a téma, preventív jelleggel, már kisgyermekkorban megjelenhessen a pedagógiai munkában.
7. A KÉPZÉS ÖSSZEGZÉSE ÉS ZÁRÁSA volt a 7. modul témája, amely gyakorlati és elméleti összefoglalását jelentette a képzésen elhangzottaknak. A résztvevők lelkesedése,

érdeklődése, nyitottsága, reménykeltő volt arra nézve, hogy a jövőben is mesélni fognak. Megértették a napi, rendszeres mesélés szerepét, jelentőségét, a benne rejlő lehetőségeket.

ÖSSZEGZÉS:

A projekt a gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő gyermekeket, fiatal felnőtteket, közvetve a velük foglalkozó szakembereket célozta meg, rajtuk keresztül pedig az őket körülvevő mikro- és makrokörnyezet tagjait. Ebbe beletartoznak mind a közvetlen hozzátartozók, szomszédok, a szolgáltatások igénybevétele és ügyintézés közben velük interakcióba lépő emberek, továbbá az érintett intézmény szakmai munkatársai.

A közvetlen mikrokörnyezet számára elengedhetetlen a folyamatos, részletes, átfogó információnyújtás annak érdekében, hogy megismerjék és megértsék a környezetükben végbemenő fejlesztéseket.

A közvetett makrokörnyezet számára elsősorban tájékoztató jellegű információkkal elegendő szolgálni annak érdekében, hogy képet kapjanak a megvalósult fejlesztésekről.

A folyamatos tájékoztatásban szerepet kaptak a szakemberek, a nevelőszülői tanácsadók, gyámok, nevelők, lakásotthon vezetők, hiszen a kiterjedt kapcsolati rendszerük segítségével első kézből tudták személyesen tájékoztatni a kapcsolódó intézményhálózatok képviselőit, AZ iskolákat, gyámhivatalokat, gyermekjóléti alapellátás intézményeit illetve a leendő nevelőszülőket is.

Nem csak a projekt megvalósítása során törekedtünk figyelembe venni a környezetvédelmi és esélyegyenlőségi szempontokat, de azok nyilvánosság felé történő kommunikálására is nagy hangsúlyt fektettünk.

A pályázat keretében megvalósított programok, előadások, foglalkozások során szerzett tapasztalatok megosztása folyamatosan megvalósul a szakmai vezetők között.

